

Fi/2017/01289/DF

Remissvar delbetänkande av Utredningen om effektiv styrning av nationella digitala tjänster, digitalförvaltning.nu (SOU 2017:23)

Linköpings universitet (LiU) har fått rubricerade remiss för yttrande. LiU besvarar remissen med utgångspunkt som statlig myndighet och universitet. LiU delar utredningens grundläggande ståndpunkt om behovet av en övergripande plan i syfte att stärka digitaliseringen av den offentliga sektorn. Särskilt intressant är etableringen av olika nationella digitala infrastrukturer och av dem i synnerhet den rörande identifiering.

Inledningsvis vill dock LiU peka på de speciella förutsättningar och skillnader i verksamhet som bedrivs inom högre utbildning i relation till t.ex. Skatteverket. En avgörande skillnad ligger i akademins behov av speciella lösningar för att genomföra forskning och detta behov genomsyrar även utbildningsområdet. Därför är nationell samordning mellan samtliga myndigheter utan hänsyn till myndigheternas uppdrag problematisk och utredningen adresserar inte denna problematik utan förefaller ta sin utgångspunkt från att samtliga myndigheter kan behandlas lika. LiU menar snarare att myndigheterna bör delas in i olika kategorier och lösningar för respektive kluster bör diskuteras. Inom högre utbildning finns en lång tradition av utbyte av både tankar och idéer men även mer konkreta samarbeten. Inom IT-området kan därför särskilt noteras att de svenska lärosätena numer ingår i ett gemensamt samarbete (ITCF) för att öka graden av gemensamma lösningar. Arbetet har initierats av IT-cheferna med devisen *"Digitaliseringen av högskolesektorn kräver ökat samarbete för att skapa innovativa och kvalitetssäkrade lösningar som levererar rätt nytta till rätt kostnad"*. Samarbetet bedrivs i huvudsak inom fyra områden: Vision och strategier, Nätverksgrupper, Projekt och uppdrag samt Inköps- och upphandlingssamarbeten. På sikt avses därför gemensamma lösningar, anpassade för de behov som högre utbildning har, tas fram.

Utredningen adresserar alltså inte, hittills, högre utbildning och dess förutsättningar trots att högre utbildning utgör omkring 25% av den statliga sektorn. Om utredningen avser att högre utbildning inte ska inkluderas i styrningen bör detta tydligt framgå och ska högre utbildning adresseras finns goda möjligheter till dialog via t.ex. Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) eller ITCF.

Avseende utredningens förslag om att samla ansvaret för digitaliseringen hos en myndighet så har Linköpings universitet beskrivit att Linköping har de rätta förutsättningarna för att etablera en ny nationell myndighet för digitalisering. I Linköping finns både en lång tradition och framtidsinriktade forskningsmiljöer,

myndigheter och företag. Därför förespråkar LiU alternativet med etablerandet av egen myndighet. Om det eftersträvas en lokal- och administrativsamordning erbjuder sig LiU att kunna utgöra en myndighet för sådan samordning.

Ekonomistyrningsverket (ESV) utgör en expertmyndighet inom ramen för "kontroll av statens finanser, utveckling av ekonomistyrningen och granskningen av Sveriges EU-medel". Även om viss nu expertkompetens tillförs finns risken att digitaliseringsfrågan drunknar inom ramen för övrig verksamhet hos ESV. I grunden är det samtidigt viktigt att digitalisering inte betraktas som kostnads- eller effektivitetsfråga. Om digitaliseringsområdet tillförs ESV bör ett namnbyte av den nya myndigheten i så fall övervägas för att tydliggöra att den nya myndigheten har ett nytt utökat ansvarsområde.

Oavsett placeringen och organisationsformen för den föreslagna nya myndigheten delar LiU utredningens förslag om att samla ansvaret för att bidra till att de offentliga myndigheterna uppnår målen för den digitala förvaltningen. Dessutom är det viktigt att regeringen gör en kraftfull satsning där en ny myndighet ges goda ekonomiska förutsättningar för att lyckas med sitt komplexa och omfattande arbete.

Avseende förslagen om infrastruktur för digital kontakt (Mina Meddelanden) som förstahandsval är detta ett bra förslag så länge det, handlar om kommunikation av myndighetsutövande karaktär. Ett universitet präglas av interaktioner mellan olika aktörer så som mellan forskare och omgivande samhälle men den i särklass vanligaste kommunikationen är mellan en lärare och dennes studenter. Studenterna betraktas som en del av universitet och de digitala tjänster som utvecklas och tillgängliggörs görs med detta i fokus. Därför kommunicerar t.ex. LiU inte via Mina Meddelanden utan snarare via andra lösningar med studenterna. Dessa lösningar tar sin utgångspunkt i det pedagogiska och utbildningsadministrativa användandet, ett sådant exempel är den digitala lärmiljön. Kommunikationen med presumtiva studenter sker primärt via NyA som tillhandahålls via Universitets- och högskolerådet (UHR) och kommunikationen med alumner via den e-postadress alumnen lämnar vid avslutande av sina studier. Att sträva mot att minimera fysisk post är bra och LiU ser många fördelar med en sådan inriktning i samhället i stort.

Modern elektronisk kommunikation uppstod bland världens universitet och har därför varit en etablerad standard för kommunikation mellan forskare och studenter i decennier. Under en period bidrog t.ex. LiU aktivt med vidareutvecklingen av den dåvarande dominerade e-postlösningen Sendmail som fick namnet IDA Sendmail. E-post är numer även den etablerade standarden för elektronisk kommunikation i stort och därför är det inte oproblemiskt att utredningen föreslår att Mina meddelanden utvecklas till en nationell digital tjänst för säker och spamfri e-post till företag och enskilda. LiU använder idag Office 365 och Exchange Online för hanteringen av e-post för studenter och medarbetare. Det finns ett flertal andra alternativ och bland alternativen finns även Google (som LiU tidigare använt). Detta är en lösning som både är kostnadseffektiv och har stor driftstabilitet och bra skydd mot spam. Att den svenska staten ska lägga resurser på att utveckla alternativa lösningar för denna typ av tjänster förefaller därför utgöra ett slöseri med skattemedel. De stora molnleverantörerna

hanterar flera hundra miljoner användare inom ramen för sina lösningar och även om Sverige som nation skulle använda lösningen helt och fullt (för samtliga medborgare) skulle det inte bli mer än omkring 10 miljoner användare. Därtill kan noteras att även e-post bland LiUs studenter ibland betraktas som förlegat och studenterna önskar snarare att LiU är aktivt i de kanaler studenterna är aktiva t.ex. Facebook, Twitter eller Snapchat. Inom grupperingar, så som inom en studentgruppering används snarare snabbare digital kommunikation t.ex. Slack. Utredningen och andra som diskuterat Mina meddelanden förefaller ibland ha en förlegad syn på kommunikation och hur den fungerar. Modern digital kommunikation är inte att jämföra med vanlig postgång eller olika dokument som läggs i internpostkuvert och skickas fram och tillbaka. Sammantaget **avstyrker** därför LiU utredningens förslag om att utveckla Mina meddelanden till en e-postliknande tjänst.

Den digitala nationella infrastrukturen kommer i framtiden vara ännu viktigare än idag. Ett område som behöver utvecklas och stärkas är hanteringen av e-legitimation där de senaste årens arbete tyvärr inte lett fram till långsiktigt hållbara lösningar. LiU har i tidigare remissvar rörande "En förvaltning som håller ihop" (SOU 2015:66) och N2015/08335/ITP "Digitaliseringens transformerande kraft – vägval för framtiden" pekat på behovet att staten tar ett samlat ansvar på identifieringstjänster och meddelandetjänster. Det är därför glädjande att se att utredningen föreslår att den nya myndigheten ska ges i uppdrag att överta E-legitimationsnämndens verksamhet. LiU har tidigare föreslagit att driften och hanteringen av den nationella digitala infrastrukturen för identifiering sker i offentlig regi och denna grundinställning kvarstår. Förhoppningen är att på detta sätt undvika de problem som lärosätena drabbats av med anledning av avstängning av SUNET från användningen av Mina meddelanden. Att en privat aktör dikterar villkoren för användningen av den nationella digitala infrastrukturen kan inte förkomma och utgör ett stoppande hinder för alla nationella digitala infrastrukturer.

LiU instämmer i att Informationssäkerhet behöver integreras i digitaliseringen av den offentliga sektorn. Arbetet med informationssäkerhet är utmanande och allt stöd och hjälp som ställs till förfogande är bra.

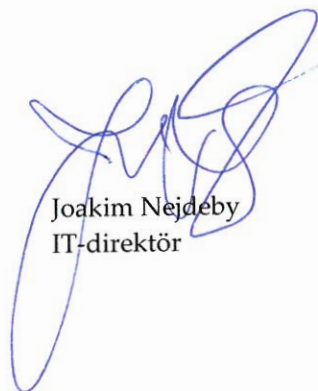
Avslutningsvis konstateras igen att LiU som universitet präglas av de behov som följer av villkoren i högskolans lagar, förordningar och traditioner. Dessa behov skapar speciella förutsättningar som gör att universitet inte kan behandlas på exakt samma sätt som övriga myndigheter under regeringen. Ett tydligt sådant exempel är den fria forskningen och studenternas särställning inom universitetet.

Universitetet lämnar i övrigt inga synpunkter.

Beslut i detta ärende har fattats vid rektors beslutsmöte i närvaro av universitetsdirektören Kent Waltersson, studeranderepresentanten Erik Claesson och rektors sekreterare Aneth Andersson efter föredragning av IT-direktör Joakim Nejdeby.

Helen Dannetun
Rektor

Joakim Nejdeby
IT-direktör

Kopia till
Fakulteterna
Internrevisionen
De lokala fackliga organisationerna